

ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Број:

Датум:

Београд, Господара Вучића бр. 50

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА БЕЗБЕДНОСТИ,
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности бр. од 2016. године, именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата **мр Марине Мрвић**, под насловом „**Угрожавање безбедности Републике Србије тероризмом у савременим условима**“ у саставу:

1. др Радомир Милашиновић, редовни професор
2. др Зоран Драгишић, редовни професор
3. др Љубомир Стајић, редовни професор

Комисија је проучила достављени рукопис докторске дисертације и Наставно-научном већу подноси следећи

РЕФЕРАТ

О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ И ДИСЕРТАЦИЈИ

Марина Мрвић је рођена 10.04.1976. године у Руми, где је и завршила основну и средњу школу. Дипломирала је на Факултету политичких наука у Београду 2004. године на смеру: „Социјални рад и социјална политика“, а потом 2005. године и специјализирала на смеровима: „Рехабилитација и социотерапија“ и „Тероризам и организовани криминал“. На Факултету политичких наука је 2011. године магистрирала на смеру: „Политичка теорија и методологија политичких наука“, на теми: „Место и улога политичке завере у савременим политичким системима“.

Хонорарно је две године радила у информативној агенцији „Ипрес“ на пословима истраживања штампаних и мониторингу електронских медија. Радила је и као волонтер на Институту за политичке студије, на пројекту „Безбедност у Србији“.

Запослена је у Министарству унутрашњих послова - Полицијској управи за град Београд, у Одсеку за аналитику, на месту самосталног аналитичара ангажованог на пословима праћења општег криминалитета.

Била је учесник више стручних семинара у организацији Владе Републике Србије на којима је стекла знатан број диплома-сертификата. Објавила је неколико текстова који су изашли у дневним новинама „Глас јавности“, који су се односили на различите, актуелне политичке теме. Написала је и велики број чланака који су објављени у месечном часопису МУП-а Републике Србије „Полиција данас“, који спадају у домен безбедносне проблематике на територији Полицијске управе за град Београд.

У домаћем научном часопису Култура полиса, објавила је рад на тему: „*Политичка завера као инструмент политичке борбе*“, Год X, Бр. 22, Нови Сад, 2013, стр. 289-302. УДК 32 (111.84):327.5; ISSN 1820-4589 COBISS. SR-ID 199568391.

Служи се руским и енглеским језиком.

1.1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ДИСЕРТАЦИЈИ

Докторска дисертација мр Марине Мрвић под насловом „Угрожавање безбедности Републике Србије тероризмом у савременим условима“ написана је на 320 страна (од којих се 297 односи на основни текст, а преосталих 20 страна на попис коришћене литературе, прилоге, биографију кандидаткиње и изјаве) и садржи следеће целине: Резиме (на српском и енглеском језику); Увод; Теоријско-методолошки оквир истраживања обухвата (проблем истраживања, предмет истраживања, прелиминарно, теоријско и операционално одређење предмета истраживања, чиниоце садржаја предмета истраживања, просторно, временско и дисциплинарно одређење предмета истраживања, циљеве истраживања који су реализовани кроз научне и друштвене циљеве истраживања, хипотетички оквир истраживања који обухвата општу хипотезу, прву посебну, другу посебну и трећу посебну хипотезу, начин истраживања којим је декларисан избор метода које су се примењивале током истраживања, изворе података

и научну и друштвену оправданост истраживања); Узроци настанка, циљеви, облици и носиоци тероризма против Републике Србије; Пређашњи и актуелни облици тероризма против Републике Србије; Терористичка претња Републици Србији у будућности и Закључна разматрања. На крају рада приложен је и списак коришћене литературе, која садржи 109 библиографских јединица као примарне литературе, уз коју су коришћени и бројни законски акти, стратегије, споразуми и резолуције, часописи и зборници, новински чланци, интернет садржаји, међу којима је било и секундарних извора. Приликом израде докторске дисертације кандидаткиња је користила референтну домаћу и инострану научну и стручну литературу у штампаном и електронском формату. Текст дисертације је поткрепљен и са 289 фуснота, док је у прилогу приказано и осам табела које су добијене спровођењем истраживачког дела дисертације. На крају рада приложене су изјаве о ауторству, о истоветности штампане и електронске верзије докторске дисертације, као и изјава о коришћењу.

2. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДИСЕРТАЦИЈЕ

У одређењу предмета истраживања, кандидаткиња је тежиште и предмет целокупног истраживања усмерила на утврђивање степена угрожавања безбедности Републике Србије тероризмом којим се и данас служе бројне екстремистичке групе, као и на осврт на дешавања из блиске прошлости, али и на поглед и покушај утврђивања потенцијалних фактора који би у будућности могли да доведу до ширења екстремизма и у крајњој мери примене тероризма против Републике Србије. Целокупни проблем истраживања кандидаткиња је дефинисала кроз утврђивање различитих питања која су указала на комплексност самог феномена тероризма, па је због тога читава појава сагледана и дефинисана кроз више нивоа истраживања, као што су прелиминарно, теоријско, операционално, просторно, временско и дисциплинарно одређење предмета истраживања.

Према кандидаткињи, прелиминарно одређење предмета истраживања била је појава тероризма који је примењиван на простору Републике Србије, односно ово одређење се односило на утврђивање степена угрожавања безбедности Републике Србије, данас једним од најопаснијих облика политичког насиља, који свакодневно привлачи позорност како светске тако и домаће јавности. Тежиште рада је првенствено било усмерено на евидентирање и сагледавање свих облика тероризма који се примењивао и који се и у будућности може применити против Републике

Србије, уз претходно утврђивање његових узрока, циљева, као и идентификовања носилаца тероризма који су дејствовали у прошлости, а њихово деловање је и данас приметно кроз бројне претње и повишене тензије, које поново прете да угрозе националну безбедност и доведу до етничког насиља, које је све чешће и нескривено и верски мотивисано, посебно у оним деловима Републике Србије где је доминантан фундаменталистички правац ислама, познат као вахабизам, који се све више шири, не само простором Републике Србије, већ и читавим регионом.

Приликом теоријског одређења предмета, кандидаткиња је спровела темељну, на савременој литератури засновану анализу појмова, попут екстремизма, тероризма, спонзорисања тероризма, националне безбедности, угрожавања националне безбедности, сецесионизма, фундаментализма и исламизма, терористичких колективитета, облика тероризма против Републике Србије, угрожености безбедности Републике Србије тероризмом, терористичких претњи, безбедносних изазова и ризика. Кандидаткиња је користила постојећа теоријска и искуствена сазнања која су научно проверена и потврђена, као и теоријска и практична сазнања до којих је дошла истраживањем. Истраживање је првенствено темељила на домаћим безбедносним сазнањима, али и са погледом на страна гледишта која су евидентно имала други угао посматрања, па је отуда и већи значај овог истраживања.

Операционално одређење предмета истраживања, кандидаткиња је представила кроз структуру рада коју је реализовала кроз три основна сегмента (поглавља). Наведена поглавља су подразумевала анализу узрока настанка тероризма, циљева, облика који су се примењивали и носилаца тероризма против Републике Србије и то кроз истраживање пређашњих и данас постојећих облика примене тероризма против Републике Србије, али и могућности настанка терористичке претње Републици Србији у будућности.

Приликом просторног и временског одређења предмета истраживања, кандидаткиња је истраживање засновала на периоду примене тероризма против Републике Србије који се односио на почетак деловања албанских екстремиста и других носилаца тероризма, а посебно од 1990 године па све до данас, односно периода када је дошло до ескалације насиља албанских екстремиста које је карактерисала и снажна подршка иностраног фактора. У контексту даље спознаје феномена тероризма, кандидаткиња је покушала да истражи и могућу употребу тероризма против Републике Србије у будућности.

Што се тиче просторног аспекта предмета истраживања, кандидаткиња је истражила настанак и улогу тероризма на простору Републике Србије, али и међузависност тероризма из региона, посебно суседних држава и њиховог утицаја на преливање тероризма и угрожавање безбедности у Републици Србији.

Дисциплинарно одређење предмета истраживања, кандидаткиња је посматрала у ширем контексту, јер се истим предметом истраживања баве бројне научне дисциплине, од социолошких, политиколошких, историјских, криминолошких, наука безбедности итд., па је због тога користила интердисциплинарни приступ, како би превазишла научну ускогрудост.

Научни циљ истраживања, кандидаткиња је реализовала кроз научно сазнање које је спровела помоћу научне дескрипције и научне класификације са елементима научног објашњења и то кроз:

а) анализу прошлог стања, односно узрока који су довели до настанка и примене тероризма против Републике Србије, као и мотива у деловању терориста;

б) сагледавање и анализу облика тероризма који се данас примењују против Републике Србије, било да су они коришћени применом неоружаних или пак оружаних облика угрожавања националне безбедности тероризмом;

в) процену могућности кретања и примене тероризма против Републике Србије у будућности на основу могућих политичких и безбедносних кретања државе.

Кандидаткиња је на основу научне дескрипције дошла до увида у обим и структуру безбедносних проблема Републике Србије и њеног угрожавања тероризмом, као и сазнања и сагледавања свих фактора који су утицали на настанак те појаве, али и последица коју је она донела по безбедност грађана и дестабилизацију државе. Применом научне класификације, кандидаткиња је прецизно сортирала и разврстала описани феномен, али и друге безбедносне појаве, попут екстремизма, који представља предворје настанка тероризма, јер је тероризам без њега скоро немогућ. Коначно на нивоу анализе, кандидаткиња је покушала да пружи одговор на бројна питања узрока настанка појаве каква је тероризам и у том правцу је дала и предвиђање његовог могућег кретања у будућности.

Практичним циљем, кандидаткиња је својом дисертацијом дала допринос у схватању појаве каква је тероризам, тако што је указала на опасности које тај облик политичког насиља носи са собом, у случају Републике Србије то је било видљиво

кроз сецесију дела њене територије, а на основу тог негативног искуства државни органи Републике Србије данас воде балансирану спољну и унутрашњу политику, како се грешке и „замке“ из прошлости не би поновиле, посебно што бројне етничке мањине у Републици Србији и даље имају одређене претензије и сецесионистичке циљеве у креирању нових криза, њиховој интернационализацији, и уз подршку споља, решавања истих у њихову корист.

3. ХИПОТЕЗЕ ОД КОЈИХ СЕ ПОШЛО У ИСТРАЖИВАЊУ

У свом истраживању кандидаткиња је поставила једну општу хипотезу и три посебне хипотезе. Као прелиминарну поставку која је довела до генералне хипотезе, кандидаткиња је навела да је на простору Републике Србије дошло до подударности интереса појединих екстремистичких етничких колективитета и њихових моћних иностраних спонзора, што је имало за последицу угрожавање безбедности Републике Србије тероризмом у прошлости, који и данас прети, а постоји могућност да се са безбедносним изазовима, ризицима и претњама Републици Србији какав је тероризам и у будућности настави. Кандидаткиња наводи да су бројни и разноврсни, првенствено субјективни узроци у прошлости покретали поједине екстремистичке колективитете да тероризмом угрожавају безбедност Републике Србије, тако што су од неоружаних (несмртоносних) терористичких делатности ескалирали у оружане (смртоносне) делатности и тиме довели до испуњења њиховог политичког циља који се реализовао сецесијом дела територије Републике Србије, тј. насилним отимањем јужне српске покрајине, а потом и једностраним проглашењем независности самопрокламоване државе „Републике Косово“ која је данас једна од највећих безбедносних претњи по Републику Србију.

Стога, општа хипотеза гласи: „У савременим условима, тероризам је Републици Србији представљао највећу безбедносну претњу, која се реализовала сецесијом дела њене територије, а данас, као и у будућности тероризам и потенцијално представља један од највећих безбедносних изазова, ризика и претњи по угрожавање националне безбедности“.

У првој посебној хипотези, кандидаткиња је сагледала узроке настанка тероризма против Републике Србије, мотиве који су покретали терористе и њихове носиоце на нелегално и насилно деловање и она гласи: пунктуални тероризам

албанских екстремиста у последњој деценији 20. века ескалирао је у масовни, односно побуњенички тероризам, са циљем разбијања територијалног интегритета Републике Србије.

Друга посебна хипотеза се односила на заступљеност облика тероризма који су се у прошлости примењивали и још увек прете да угрозе безбедност Републике Србије, које је кандидаткиња формулисала кроз: пређашње облике тероризма тзв. несмртоносне облике тероризма против Републике Србије који су у одређеним околностима ескалирали у смртоносне, тј. оружане терористичке делатности и довели до оружане побуне против Републике Србије, која је била заступљена на Космету, а 2001. године и на југу Србије. Кандидаткиња истиче да Републици Србији и данас прети опасност од примене различитих облика угрожавања националне безбедности тероризмом, који сваког часа може да доведе до насиља, по најпре на југу Србије и у Рашкој области где су све присутнији тонови за „аутономијом“ тих области, па чак и позивањем страних посматрача у циљу очувања од наводне дискриминације тих етничких мањина. Поред тога екстремистичке идеје су присутне и у другим деловима Републике Србије, иако за сада не постоји опасност од њиховог терористичког деловања зарад остваривања уских политичких циљева.

Кандидаткиња је трећу посебну хипотезу поставила кроз сагледавање могућих терористичких претњи Републици Србији у будућности, покушавајући да предвиди потенцијални настанак, а потом и ширење екстремизма албанских терориста или неких других екстремистичких организација које делују на простору Републике Србије и које би потенцијално могле у будућности да угрозе националну безбедности. Такође је посебну пажњу усмерила и на све радикалније деловање и „фанатизованост“ исламиста, који су потенцијална претња за безбедност Републике Србије, па и читавог региона, посебно са повратком „балканских цихадиста“ са ратишта Блиског истока и увозом идеологије Исламске државе која се заснива на насиљу и тероризму. Покушала је и да истражи и потенцијалну опасност Републици Србији тероризмом на основу могућег кретања државе ка чланству у евро-атлантске организације ЕУ и НАТО пакта или пак неког другог војно-политичког савеза.

Комисија је сагласна да је кандидаткиња научно потврдила све хипотезе од којих је пошла у свом истраживању.

Имајући у виду мултиметодски приступ који је кандидаткиња примењивала, у раду су коришћени бројни, различити извори података, од постојећих извора, али и

података који су добијени приликом спровођења истраживања. Од постојећих извора података, кандидаткиња је користила различиту документацију и архивску грађу, међу којима су: научни и стручни радови о тероризму из области безбедности, политикологије, социологије, криминологије, криминалистике, досадашња истраживања о утицају и примени тероризма на простору Републике Србије, разни извештаји и зборници са тематских конференција, доступни институционални извори (редовни и периодични извештаји, статистички извештаји, процене, документа из архива државних институција – МУП-а, Министарства одбране) и других релевантних друштвених институција, евиденције и извештаји комисија и међународних тела, попут ОУН, ОЕБС, ИНТЕРПОЛ и других релевантних институција које се баве тероризмом као сложеним и једним од најопаснијих феномена који делује у савременим условима и угрожава безбедност многих држава, као и Републике Србије која се суочава са његовим деловањем и последицама, међународна документа, декларације, конвенције, међународни уговори и други правни акти, који се директно или индиректно тичу тероризма. Поред наведених извора података, кандидаткиња је користила и материјале који су обухватили ширу категорију извора, попут: новина, електронских публикација са интернета, емисија које су се бавиле темом, каква је тероризам у којима су наступали највиши државни званичници и стручњаци за безбедност.

Кандакиња је користила и изведене изворе, који су добијени на основу спровођења истраживачког дела дисертације. Том приликом је користила методу испитивања на основу које је прикупила податке о основним схватањима о примени тероризма против Републике Србије, а због саме природе предмета истраживања, као и присуства истраживача при испитивању и релативно ограниченог броја адекватних испитаника, користила је технику стандардизованог експертског интервјуа. Наведену технику је реализовала кроз упитник који је садржао 10 питања која је претходно прецизно формулисала, а потом их поставила одређеним релевантним чиниоцима који се баве проблематиком тероризма и који се налазе у оквиру државне институције која се бави унутрашњом заштитом безбедности државе, односно у Министарству унутрашњих послова Републике Србије. Због сложености самог предмета истраживања, различитости у тумачењу појединих питања и недовољне теоријске поткрепљености појединог броја испитаника, овај метод је користила као допунски метод при прикупљању података. Применом методе испитивања, кандидаткиња је

дошла и до ставова о специфичности самог феномена тероризма кога је веома тешко обухватити због његове сложености и чије је бројне последице тешко евидентирати, поготово што је доста њих изазвано не само непосредним, већ и посредним путем.

Начин истраживања и избор метода условљени су дефинисаним проблемом истраживања, теоријским и операционализованим предметом истраживања, као и постављеним циљевима и хипотезама истраживања, те је у овом истраживању примењен и низ општих и посебних научних метода. У циљу постизања што већег степена поузданости и сврсисходности, кандидаткиња је у свом истраживању обухватила и комплементарно користила бројне научно-истраживачке методе које су омогућиле верификацију добијених резултата, а међу којима су: метода прикупљања података, метода испитивања (техника стандардизованог интервјуа), метода анализе садржаја, компаративна метода, статистичка метода итд. Методолошку основу овог рада чинило је теоријско истраживање засновано на анализи садржаја научне и стручне литературе – домаће и стране, као и постојећих материјала из ове области. Поред квантитативне анализе, кандидаткиња је спровела и квалитативну анализу докумената као главну оперативну методу прикупљања података, која је била адекватна постављеном циљу истраживања.

4. КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација садржи теоријски и истраживачки део. У оквиру дисертације налази се методолошки оквир истраживања и три поглавља која су представљена следећим насловима: I – Узроци настанка, циљеви, облици и носиоци тероризма против Републике Србије, II – Пређашњи и актуелни облици тероризма против Републике Србије и III – Терористичка претња Републици Србији у будућности.

Кандидакиња је „Методолошки оквир истраживања“ представила кроз седам поглавља у оквиру којих се налазе следеће целине: Проблем истраживања; Предмет истраживања (прелиминарно, теоријско и операционално одређење предмета истраживања у оквиру кога се налазе и чиниоци садржаја предмета истраживања, као и просторно, временско и дисциплинарно одређење предмета истраживања); Циљеви истраживања (научни и друштвени циљеви истраживања); Хипотетички оквир

истраживања (општа хипотеза и прва, друга и трећа посебна хипотеза); Начин истраживања; Извори података; Научна и друштвена оправданост истраживања.

У првом поглављу теоријског дела дисертације „Узроци настанка, циљеви, облици и носиоци тероризма против Републике Србије“, кандидаткиња је кроз дефинисање кључних појмова, важних за схватање појма тероризам и спознају његових узрока, циљева и носиоца, представила неколико повезаних целина које су кључне за схватање настанка тероризма на простору Републике Србије и за разумевање циљева носилаца тероризма који су били нескривени и односили су се на сецесију дела територије Републике Србије. Прво поглавље је представљено кроз седам целина које су имале и своја потпоглавља: Појам екстремизма и екстремизам као потенцијално предворје тероризма; Појам и основне карактеристике тероризма; Појмови безбедност и угрожавање безбедности са аспекта тероризма; Узроци тероризма против Републике Србије (Двоструки стандарди међународног фактора о тероризму против Републике Србије; Исламистичка доктрина о успостављању јединствене муслиманске државе – важан узрок тероризма против Републике Србије); Циљеви терориста против Републике Србије (Тежње албанске етничке мањине за разбијањем територијалног интегритета Републике Србије; Ревитализација ислама и његово ширење на тлу Републике Србије и Балкана; Радикализација традиционалног ислама кроз наметање вахабизма на простору Рашке области и југа Србије); Облици тероризма против Републике Србије; Носиоци тероризма против Републике Србије (Терористичке организације албанских екстремиста и Терористички колективитети исламиста на простору Републике Србије).

У другом поглављу теоријског дела дисертације под насловом „Пређашњи и актуелни облици тероризма против Републике Србије“, кандидаткиња је сагледала појаву тероризма који се против Републике Србије примењивао у блиској прошлости и који је и данас заступљен кроз примену бројних метода, које се спровode неоружаним, али и оружаним облицима угрожавања безбедности Републике Србије тероризмом, а који су највидљивији у Копненој зони безбедности, на југоистоку Србије и у Рашкој области где јача радикални исламски покрет. Кандидаткиња истиче да нови безбедносни изазови, ризици и претње са којима се Република Србија суочава су бројни и констатује да је Србија угрожена испољавањем различитих облика ненасилног, али и насилног деловања, различитог интензитета, времена трајања, већег или мањег обима насталих последица, које су биле инструисане од стране других

држава или унутар ње саме. Од бројних безбедносних изазова, ризика и претњи, тероризам је свакако једна од највећих претњи по националну безбедност, јер је интензивно био примењиван у блиској прошлости, док се и данас спорадично уочавају претње и могућности насилног деловања бројних екстремистичких организација широм Републике Србије, које својим деловањем угрожавају националну безбедност.

Друго поглавље дисертације чине целине са три поглавља и четири потпоглавља, међу којима су: Тероризам као изазов, безбедносни ризик и претња Републици Србији; Примена неоружаних (ненасилних) облика угрожавања безбедности Републике Србије тероризмом (Индоктринарно-пропагандни облик тероризма против Републике Србије; Финансијски облик тероризма против Републике Србије; Обавештајни облик и инострана подршка тероризму против Републике; Организационо-оспособљавајући облик тероризма против Републике Србије) и Примена оружаних (насилних) облика угрожавања безбедности Републике Србије тероризмом. Свих година кризе на Космету, албански екстремисти су паралелно примењивали неоружане и оружане облике угрожавања безбедности Републике Србије, који су се манифестовали кроз употребу претњи, притисака, протеста, нереди, немира и других облика, који су представљали психофизичко злостављање становништва, како српског, тако и нелојалног албанског становништва, да би насиље на крају кулминирало и директном употребом оружаних облика угрожавања безбедности, који су били ништа друго до примена тероризма против Републике Србије.

Треће поглавље дисертације под називом „Терористичка претња Републици Србији у будућности“, кандидаткиња је представила кроз пет поглавља и три потпоглавља, међу којима су: Терористички изазови, безбедносни ризици и претње по безбедност Републике Србије у будућности; Могућност ескалације тероризма на територији Републике Србије (Могућност ескалације тероризма на Косову и Метохији; Могућност ескалације тероризма у Рашкој области; Могућност ескалације тероризма на подручју Прешевске и Бујановачке општине); Могућа међузависност тероризма из окружења и његов утицај на Републику Србију; Могуће деловање и утицај различитих екстремистичких организација на стање безбедности и потенцијалну примену тероризма у Републици Србији; Правци могућег кретања безбедносне политике и угроженост тероризмом Републике Србије у будућности.

Кандидаткиња је у трећем поглављу покушала да предвиди могућу примену тероризма на простору Републике Србије у будућности и то на основу бројних фактора, међу којима су унутрашњи, али и они који могу да буду инструисани споља, тј. из окружења и негативно утичу на очување безбедности Републике Србије. Такође је покушала да предвиди и могућност настанка и ескалације насилног деловања различитих екстремистичких група и организације које постоје на тлу Републике Србије, а чије би деловање у будућности могло потенцијално да пређе у терористичко деловање. Анализирала је и садашњу безбедносну политику Републике Србије са предвиђањем њеног могућег кретања у будућности, посебно ако се узме у обзир да је стратешки циљ Републике Србије прикључење Европској унији и да те интеграције могу условити и интеграције Републике Србије у НАТО савез, у коме се налази и већи број чланица Европске уније. Република Србија је данас војно неутрална држава, а да ли ће тај статус бити задржан и у будућности, питање је које је кандидаткиња разматрала из угла потенцијалне примене тероризма у будућности или пак повећања националне безбедности и сигурности прикључењем Републике Србије наведеном пакту или пак неком другом војно-политичком савезу.

Истраживачки део дисертације, кандидаткиња је спровела применом методе испитивања, којом је прикупила емпиријске податке и то посредством усмених, али и писаних исказа које су дали испитаници током спровођења истраживања. У циљу спровођења истраживања, кандидаткиња је користила технику стандардизованог експертског интервјуа која је реализована кроз унапред дефинисан образац за прикупљање података, који је формулисан кроз 10 питања која су постављена одређеним релевантним чиниоцима који се баве проблематиком тероризма и налазе се у оквиру Министарства унутрашњих послова Републике Србије.

У закључним разматрањима, кандидаткиња је дала синтетички преглед свог истраживања, које је довела у везу са постављеним циљевима истраживања, тако што је сублимирала кључне резултате истраживања, потврдила постављене хипотезе и научно и друштвено оправдала улогу своје дисертације. Такође је потврдила да је Република Србија већ дужи временски период угрожена применом тероризма на њеној територији и то од стране различитих екстремистичких група албанских терориста на Космету и југоистоку Србије, па све до радикалних исламистичких група које под утицајем, односно злоупотребом религије примењују тероризам, наглашавајући и улогу терориста из окружења који делују по принципу спојених

судова, јер је читав региона Балкана карактеристичан по етничкој помешаности и измештености народа који живе на његовом простору, али и по верском спецификуму који се огледа у додиривања и сучељавања две велике религије на простору који обухвата и Републику Србију.

Анализирајући садржај докторске дисертације, Комисија констатује да он реално одржава постављени проблем и предмет истраживања и да одговара постављеним циљевима и хипотезама истраживања.

5. ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидаткиња је истражила сложену и дисциплинарну појаву каква је тероризам, којом су данас угрожене бројне државе света, а са њеном применом је суочена и Република Србија. Кроз концептуални оквир структуре теме, дефинисала је предмет истраживања и то постављањем различитих питања на која је током истраживања дала научни одговор, што је указало на комплексност самог феномена тероризма, па је стога читава појава сагледана и дефинисана кроз више нивоа истраживања, која су на адекватан начин извршена.

Основни циљ дисертације је био да се анализира и истражи примена тероризма против Републике Србије, који је у блиској прошлости угрожавао националну безбедност и довео до сецесије дела територије Републике Србије, који данас прети кроз употребу бројних облика (ненасилног и насилног) нелегалног деловања, а и у будућности постоји безбедносни изазов, ризик и претња да дође до поновне употребе и ескалације тероризма, посебно у оним деловима Републике Србије где јачају националистичко-сепаратистичке идеје и где је религија заснована на фундаментализму и радикализму.

С обзиром на предмет и наведене основне циљеве истраживања – верификацију, класификацију и систематизацију теоријских приступа у односу тероризма и његовог угрожавања националне безбедности у савременим условима, најважнији очекивани резултат овог истраживања који је кандидаткиња дала, био је верификација стечених знања о предмету истраживања. Кроз компарацију различитих теоријских приступа у истраживању, кандидаткиња је утврдила да су у сагласности поставке о утицају и деловању тероризма на угрожавање стања безбедности Републике Србије. Такође, научна и друштвена оправданост истраживања омогућила је и увид у резултате и

домете теоријске обраде појединих сегмената односа тероризма и његовог утицаја на друге аспекте из домена безбедности једне државе.

Планирано истраживање имало је научну и друштвену оправданост, јер је допринело и научној верификацији одређених појава и чинилаца који нису претходно обрађени или потврђени са наведеног аспекта, којим је замишљено ово истраживање и због тога је кандидаткиња оправдала и одређени ниво друштвене оправданости који је приказала у сагледавању односа између тероризма и очувања или угрожавања националне безбедности.

Посматрано са научног становишта истакла је и посебни значај нових сазнања која се односе на предмет истраживања, а која су омогућила даље континуирано истраживање ове проблематике у националним оквирима, друштвено-безбедносним и политичким кретањима. Домети научног значаја истраживања овог проблема су се сходно постављеним истраживачким хипотезама огледали у домену верификације и систематизације већ постојећих узорних научних сазнања на предложеној тему, али и у валидној оригиналној научној дескрипцији са елементима сопственог научног објашњења на које је кандидаткиња покушала да да своје мишљење.

Научна оправданост овог истраживања састојала се у доприносу верификовања научно недовољно познатих и проучених специфичних чињеница о безбедносним проблемима (изазовима и претњама) тероризма по националну безбедност. Ту је била реч о динамичним процесима тероризма који често мења своје облике и начине деловања и неухватљив је, уз интензивне претње са разорним последицама и масовним жртвама, којим је била угрожена и Република Србија. Данас читава међународна заједница придаје велику пажњу борби против тероризма, стога, ово истраживање представља основу која може омогућити даља истраживања на пољу не само безбедносних наука, већ и у осталим сегментима друштвених наука. Сазнања добијена овим истраживањем, између осталог, могу се уградити у наставне планове и програме образовних - школских установа, посебно у високошколским установама из области друштвених наука, у функцији свестранијег изучавања и обогаћивања научног фонда.

Друштвена оправданост истраживања у директној је вези са научном оправданошћу. Наиме, за сваку државу и свако друштво, наравно и за међународну заједницу изузетно је значајно да се бави заштитом своје националне безбедности од свих видова угрожавања, па тиме и проценама опасности, превентивним деловањем и

спречавањем, односно сузбијањем унутрашњег тероризма или његових могућих последица. Резултати истраживања које је дала кандидаткиња могу националним институцијама, које се професионално ангажују на регулисању ове проблематике да помогну у унапређењу сопствене ангажованости којом би се минимизирала могућност од настанка и деловања тероризма по угрожавање националне безбедности. Напослетку, резултати истраживања несумњиво могу допринети и унапређењу постојеће безбедносне заштите и сагледавања заштите безбедности Републике Србије могућим тероризмом у будућности.

На основу предложене структуре, кандидаткиња је понудила и анализу систематизованих нормативних и аналитичких садржаја који су омогућили сагледавање утицаја и деловања тероризма на стање националне безбедности, као једног од доминантних проблема савремене безбедносне теорије и праксе. Иако велики део аналитичког материјала на ову тему већ постоји, пошто је она последњих деценија веома актуелна, академски и научни радови и сагледавање исте проблематике из неких других углова, не могу бити сувишни, већ само у служби бољег фокусирања на предмете истраживања и других сличних истраживачких поступака, барем на нивоу академске заједнице. Стога и резултат овог истраживања може да буде и од сазнајног и дидактичког значаја.

На основу изнетих констатација, Комисија сматра да докторска дисертација кандидаткиње мр Марине Мрвић представља значајан допринос научном сазнању у области наука безбедности.

6. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Увидом у завршену докторску дисертацију кандидаткиње **мр Марине Мрвић** под називом **„Угрожавање безбедности Републике Србије тероризмом у савременим условима“**, Комисија констатује да је кандидаткиња успешно обрадила постављену тему. Предмет и циљеви истраживања су адекватно постављени, теоријски и методолошки оквир рада су кохерентни и утемељени на релевантним научним достигнућима и савременој емпиријској пракси. Дисертација је резултат самосталног теоријског рада и спроведеног истраживања кандидаткиње, а рад је написан стручним језиком и адекватним стилем, разумљивим за читаоце. Стога, закључак Комисије је да је кандидаткиња у апсолутној мери следила одобрену

структуру на коју је сагласност дало Наставно-научно веће Факултета безбедности и Стручно веће Универзитета у Београду.

На основу изложеног, имајући у виду резултате спроведеног мултиметодског истраживања, научног и друштвеног доприноса докторске дисертације, Комисија даје позитивну оцену докторске дисертације и Наставно-научном већу Факултета безбедности Универзитета у Београду

ПРЕДЛАЖЕ

да прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидаткиње **мр Марина Мрвић**, под насловом „Угрожавање безбедности Републике Србије тероризмом у савременим условима“ и одобри јавну одбрану.

У Београду,

КОМИСИЈА:

1. др Радомир Милашиновић, редовни професор
4. др Зоран Драгишић, редовни професор
5. др Љубомир Стајић, редовни професор